

כ"ו טבת, תשס"ג

31 דצמבר, 2002

אל:

תפוצה: א', נצ'(1), ב'(3), ג'(1), ד'(2), ו'

חוזר מס הכנסה מס' 26/2002 - תכנון ומדיניות / היחידה למיסוי בינלאומי

**בנושא: הרפורמה במס הכנסה - זיכוי בגין מסי חוץ**

**1. מבוא**

ביום 4 באוגוסט 2002 פורסם ברשומות תיקון 132 לפקודת מס הכנסה (הרפורמה במס הכנסה). התיקון התבסס על המלצותיה של הועדה לרפורמה במס שהוגשו לשר האוצר ב- 12 ביוני 2002. ככלל, תחולת תיקון 132 מיום 1.1.2003.

בתיקון 132 לפקודה הורחבה יריעת המס בישראל, כך שתכלול גם הכנסות של תושבי ישראל המופקות מחוץ לישראל. הרחבה זו של יריעת המס מחייבת יצירת מנגנון למניעת מסי כפל. השיטה המקובלת למניעת מסי כפל היא מתן זיכוי לתושב ישראל בשל המס הזר ששולם על ידו למדינת החוץ.

קודם לתיקון 132 ניתן, לפי חלק י' פרק שלישי לפקודה, זיכוי בגין מס זר רק למס ששולם למדינה גומלת (מדינה עימה יש לישראל אמנה למניעת כפל מס). השיטה כללה זיכויים וכן ניכוי עודף המס הזר שלא ניתן כזיכוי (ראה חוזר 11/2002 בנושא: זיכויים והקלות בשל תשלום מסים בחו"ל, מיום 25.8.2002). בנוסף, שני צווים שמנעו כפל מס:

1. צו מס הכנסה (הקלה ממסי כפל), התשכ"ד – 1963, שטיפל בנישומים שהיו חייבים במס משום שראו את הכנסתם כאילו הופקה בישראל לפי סעיף 5 לפקודה.

2. צו מס הכנסה (הנחה במס על הכנסות חוץ של תושב ישראל), התשכ"ד – 1963, שטיפל בנישומים להם היו הכנסות **שנתקבלו** בישראל.

התיקון שינה את חלק י' פרק שלישי לפקודה. מעתה שיטת מניעת כפל מס בישראל תהיה אחת – זו המרוכזת בחלק י' פרק שלישי לפקודה. שיטה זו תחול לגבי מס ששולם בכל מקום בעולם, בין אם הוא שולם למדינה גומלת ובין אם למדינה שאין עימה אמנה. שני הצווים שפורטו לעיל בוטלו עם תחילת תיקון 132 לפקודה.

בחוזר זה נסקור את שיטת הזיכויים בגין מסי חוץ לאחר תיקון 132 לפקודה (כולל תיקון לתיקון 132 לפקודה, אשר פורסם ברשומות ביום 18 בדצמבר 2002).

חלק מההסברים בחוזר זה ניתנו כבר בחוזר 11/2002 ויובאו להלן בתיקונים המחויבים ובהקשרים המתאימים וזאת על מנת לתת תמונה מלאה ומקיפה של ההוראות בנושא הזיכוי בגין מס זר לאחר תיקון 132 לפקודה.

## 2. הוראות כלליות

סעיפים 199 עד 210 לפקודת מס הכנסה קובעים כי השיטה למתן הקלה ממיסי כפל תהיה בדרך של זיכוי בגין המס ששולם בחו"ל כנגד המס המוטל בישראל. תנאי למתן הזיכוי הוא כי על אותה הכנסה מוטל מס הן בישראל והן בחו"ל. יש לוודא שמדובר במסי חוץ כהגדרתם בסעיף 199 לפקודה (ראה בהמשך) ואם מדובר בהכנסה ממדינה עימה יש אמנה יש לבחון שהמס המוטל בחו"ל על אותה הכנסה הוטל כדין בהתאם להוראות האמנה.

עם המעבר לשיטת מס פרסונלית, תושב ישראל יחוייב במס בישראל על הכנסותיו המופקות בכל העולם. יחד עם זאת, עשוי התושב להתחייב במס במדינה בה הפיק את ההכנסה. מצב זה של כפל מס יכול לבוא על פתרונו במספר דרכים.

אמנות למניעת כפל מס מתייחסות לסוגי הכנסה שונים ומחלקות את זכויות המיסוי לגביהן בין המדינות המתקשרות.

כאשר ניתנת זכות מיסוי בלעדית לאחת המדינות, שאלת הזיכוי בגין המס הזר אינה צריכה להתעורר כלל. מדינה אחת ממסה את ההכנסה, והמדינה האחרת תפטור ממס את אותה הכנסה.

ואולם, פעמים רבות קובעת האמנה כי שתי המדינות המתקשרות רשאיות למסות את ההכנסה. במקרה כזה האמנה תקבע כי המדינה בה הופקה ההכנסה (להלן: "מדינת המקור") תהיה בעלת "זכות מיסוי ראשונית", דהיינו, היא זו אשר תמסה את ההכנסה לפי דיניה הפנימיים.

המדינה האחרת, מדינת מושבו של מפיק ההכנסה (להלן: "מדינת המושב") תהיה בעלת "זכות מיסוי שניונית". במקרה כזה מדינת המושב רשאית למסות אף היא את ההכנסה, אך תחול עליה החובה למנוע את כפל המס. בישראל, כאמור, מניעת כפל מס תעשה בדרך של מתן זיכוי.

הטיפול במניעת כפל מס ומתן זיכוי באמנות הוא ייחודי מאחר ומקובל שהאמנה מכירה בכך וקובעת שכל מדינה תקבע את סכום הזיכוי, היקפו וכן את התנאים למתן הזיכוי בהתאם לדיניה הפנימיים. עם זאת, ייתכנו הוראות ספציפיות בסעיפי מניעת כפל מס באמנה המסדירים את נושא הזיכויים.

במילים אחרות, משנקבע באמנה כי על ישראל לתת זיכוי ממס, יש לפנות, בנסיבות העניין, להוראות סעיפים 199 עד 210 לפקודה לשם בדיקת קיום התנאים המנויים בסעיפים הנ"ל לצורך בחינת הזכאות לזיכוי ודרך חישובו.

כאשר מופקת הכנסה במדינה עמה אין הסכם למניעת כפל מס, הפתרון לכפל המס ניתן לפי הדין הפנימי בכל מדינה. בישראל, לאחר תיקון 132 לפקודה, מעניק החוק זיכוי בגין מס זר ששולם למדינה מחוץ לישראל, במקום שהחויב במס במדינה הזרה נבע מכך שההכנסה הופקה באותה מדינה.

להלן פירוט ההוראות הכלליות של השיטה שאומצה עם תיקון 132 לפקודה:

## 2.1 הנהגת שיטת "סלים" בישראל

בישראל אומצה שיטה למתן זיכוי ממס המבוססת על סיווג הכנסות מחו"ל ב"שיטת הסלים":

לפי שיטה זו מסווגות הכנסותיו השונות של הנישום למקורות הכנסה המכונים "סלים". בכל "סל" יכללו כל ההכנסות שהופקו בחו"ל מאותו מקור. ניתן יהיה לקזז מסי חוץ ששולמו על הכנסה הכלולה ב"סל" כנגד מסים שישתלמו בישראל על הכנסות מאותו "סל", דהיינו הכנסות מאותו סוג. לשם כך הוגדר בסעיף 199 המונח "הכנסות חוץ ממקור פלוני" כהכנסות חוץ כשהן מסווגות לפי מקורות ההכנסה. המקורות הם אלו הקבועים בסעיף 2, בחלק ה' או בחלק ה3 לפקודה.

כל אחד מהמקורות ברשימה הבאה מהווה, אם כן, "סל" נפרד לעניין הזיכוי: הכנסה מעסק; הכנסה ממשלח יד; הכנסה מעסקה או מעסק אקראי בעלי אופי מסחרי; השתכרות או רווח מעבודה; הכנסה מדיבידנד; הכנסה מריבית והפרשי הצמדה; הכנסה מקצבה; הכנסה ממלוג; הכנסה מאנונה; הכנסה מדמי שכירות של מקרקעין ורווחים אחרים ממקרקעין; השתכרות או רווח מנכסים שאינם מקרקעין; השתכרות או רווח שמקורם בחקלאות; הכנסה ממכירת פטנט או מדגם; הכנסה ממקורות פירותיים אחרים; הכנסה מרווח הון; הכנסה משוק ההון.

אם פעילותו של הנישום בהפקת אחד מסוגי ההכנסות ממקור כלשהו מגיעה כדי "עסק" תחשב הכנסה זו כהכנסה ממקור של עסק ותשווה ל"סל" של הכנסות מעסק. לצורך בחינת קיומו של עסק והאם הכנסה ממקור אחר היא חלק מאותו עסק או שיש לה קיום עצמאי, יש ליישם את המבחנים המוכרים בפסיקה ובכלל זה אלו העוסקים במבחן האינטגרליות, מידת הניתוק ממעגל העסקים, מחזוריות ועוד.

## 2.2 מנגנון מתן הזיכוי

העיקרון המנחה הוא שזיכוי בגין מס זר ששולם על הכנסות חוץ ממקור פלוני יינתן כנגד מס ישראלי שחל על ההכנסות מאותו מקור.

לגבי חברות, מיושם עקרון זה על ידי הגבלת גובה הזיכוי לכל מקור לסכום מס החברות החל על ההכנסות מאותו מקור. לגבי יחידים נעשית הבחנה בין הכנסות חוץ החייבות במס בשיעור מס רגיל להכנסות החייבות במס בשיעור מס מיוחד. לגבי הראשונות, מוגבל סכום הזיכוי לחלק יחסי מהמס בישראל, לפני מתן זיכוי מס זר, מכלל ההכנסות הרגילות של הנישום. לגבי הכנסות חוץ החייבות בשיעור מס מיוחד מוגבל סכום הזיכוי לסכום המס החל על אותן הכנסות באותו סל.

הסכום שבו עלה החיוב במס בחו"ל על מגבלות אלו ("עודף הזיכוי") יכול להיות מנוצל כזיכוי מהמס על ההכנסות מאותו מקור בחמש שנות המס הבאות. מסי חוץ ששולמו בגין הכנסה פטורה בישראל וכן מסי חוץ שהנישום ויתר על זיכוי בגינם אינם נחשבים כ"עודף זיכוי" ולא ניתן לנצלם בשנים מאוחרות יותר.

## 2.3 הנסיבות והתנאים בהם ניתן לקבל זיכוי ממס ששולם בחו"ל

2.3.1 סעיף 200(ב) לפקודה מתנה את קבלת הזיכוי בגין המס הזר מהמס הישראלי בהיות הנישום תושב ישראל באותה שנת מס. בחינת התושבות תעשה בהתאם להגדרת "תושב ישראל" שבסעיף 1 לפקודה בהתחשב במבחנים שנקבעו בפסיקה וכן בהתאם להוראות אמנת המס של ישראל.

מקום בו תושב חוץ מתמסה בישראל, הרי שישראל ממסה כמדינת מקור ולפיכך, המדינה הזרה היא זו אשר נדרשת להעניק זיכוי או הקלה בגין המס ששולם בישראל כנגד המס שיחול אצלה.

2.3.2 הזיכוי יינתן בגין "מסי חוץ" כהגדרתם בסעיף 199 לפקודה. בהתאם להגדרה זו על מסי חוץ לקיים את התנאים הבאים על מנת לקבל זיכוי בגינם:

1. על התשלום להיות "מס"; דהיינו, תשלום המוטל על ידי שלטון, שאינו תשלום וולונטרי.
2. על התשלום להיות סופי; תשלום המוחזר למשלם בדרך כלשהי לא יחשב מס.
3. המס משולם על ידי תושב ישראל.
4. המס משולם לרשויות המס של מדינה מחוץ לישראל או למדינה שהיא חלק ממדינה פדרלית (כגון: מדינה בארה"ב) או לרשות אזורית שהיא חלק מאותה מדינה (כגון: הקנטונים בשוויץ). לא יינתן זיכוי בגין מסים עירוניים.
5. ההכנסה בגינה משולם המס הופקה או נצמחה באותה מדינה מחוץ לישראל. לעניין זה, יש להשתמש בכללים לקביעת מקום הפקת ההכנסה כפי שנקבעו בסעיפים 4 א ו- 89(ב)(3) לפקודה ובאמנה.
6. המס מחושב כאחוז מההכנסה.
7. קנסות או תשלומים עונשיים אחרים לא יחשבו מס.
8. ריבית המשולמת בגין חובות מסי חוץ לא תחשב מס.

2.3.3 כאשר מדובר בהכנסה שהופקה במדינת אמנה יינתן הזיכוי בגין מס זר עליו חלה האמנה למניעת כפל מס ובלבד שתשלומו מתחייב בהתאם לאותה אמנה. לא יינתן זיכוי על מס ששולם בחו"ל בניגוד להוראות האמנה.

2.3.4 יש להדגיש כי מס המוטל בחו"ל רק מכוח אזרחותו של מקבל התשלום (להבדיל ממס המוטל בשל מקום הפקת ההכנסה) אינו מקנה למשלם זכות לקבלת זיכוי בישראל, אף אם הטלת המס בחו"ל אינה מנוגדת לאמנה. כך, לדוגמא: בסעיף 26(א) לאמנה עם ארה"ב לגבי אזרח ארה"ב שהינו תושב ישראל, נקבע שישראל תתיר כזיכוי "רק את המס ששולם... ושאינו מס שיכול להיות מוטל רק מכוח אזרחות..." (לדוגמא, מס מסוג AMT שהוטל בארה"ב כמס מינימלי על תושב ישראל שהוא אזרח ארה"ב).

2.3.5 לא יינתן זיכוי בגין הכנסה פטורה ממס בישראל. אם חלק מההכנסה פטור ממס בישראל, לא יינתן זיכוי בגין המס הזר אשר שולם לגבי החלק הפטור בישראל.

#### לדוגמא:

ליחיד הכנסה מקיצבה בחו"ל בסך 1000 ₪.  
 בגין הכנסה זו שולם מס בחו"ל בסך 300 ₪.  
 35% מההכנסה פטורים ממס לפי סעיף 9 לפקודה (לצורך הדוגמא – סעיף 9 לפקודה לא חל על קצבה זו). מכאן שההכנסה החייבת בישראל היא 650 ₪. במקרה זה הזיכוי שיינתן הוא בשיעור של 65% מהמס ששולם בחו"ל, כלומר: 195 ₪.  
 יתרת המס ששולמה בחו"ל (בסך 105 ₪) אינה נחשבת כ"עודף זיכוי" ואינה ניתנת להעברה לשנים הבאות.

2.3.6 אם מועד החיוב במס בחו"ל שונה ממועד החיוב במס בישראל, יוענק הזיכוי בשנת המס שבה חויבה אותה הכנסה בישראל. סעיף 207ב לפקודה מאפשר קבלת זיכוי כל עוד שולם המס בחו"ל עד 24 חודשים מתום שנת המס בה חויבה ההכנסה בישראל. אם שולם המס בחו"ל לאחר תקופה זו, יהיה מותר לקזזו בשנת המס בה שולם כנגד המס בגין הכנסות חוץ אחרות, מאוחרות יותר, מאותו מקור (מאותו "סלי"). אם המס שולם בחו"ל לפני מועד החיוב במס בישראל, ידחה מתן הזיכוי עד לשנת המס בה תחויב ההכנסה במס בישראל.

2.3.7 לא יינתנו זיכוי או הקלה בגין מס אשר תשלמו בחו"ל אינו מתחייב על פי הדין באותה מדינה.

לדוגמא:

1. התנדבות לשלם מס בחו"ל.
  2. כינוי תשלום בגין שירות או אגרה המשתלם לגורם ממשלתי בחו"ל בשם "מס".
- 2.3.8 הזיכוי מהמס הזר יינתן רק אם הוכיח הנישום לפקיד השומה כי שילם מס לרשויות המס בחו"ל, אם בדרך של ניכוי מס במקור או בדרך אחרת. כמו כן, לבקשת פקיד השומה, על הנישום להציג בפניו דו"חות כספיים וכן דו"ח התאמה לצורכי מס, שהגיש לרשות המס הזרה וכן כל מסמך אחר שיש בו בכדי ללמד על סוג ההכנסה, גובהה ותשלום המס בחו"ל בגינה. על הנישום לדווח לפקיד השומה על כל שינוי או החזר בחו"ל המשפיע על גובה המס הסופי ששולם בחו"ל.
- 2.3.9 סעיף 208 מקנה לנישום זכות לוותר על הזיכוי המוקנה לו. אם ויתר הנישום על הזכות לזיכוי לפי סעיף זה, לא יוכל לנצל את הזכות בעתיד בשנים הבאות (בדרך של "עודף זיכוי" לפי סעיף 205א).
- 2.3.10 במקרה של חילוקי דעות בנוגע לסכום הזיכוי תהיה נתונה לנישום זכות השגה וערעור כדרך שהיא נתונה לגבי שומה.
- 2.3.11 סעיף 210 קובע כללים לגבי התיישנות הטיפול במקרה של שינוי בחישוב הזיכוי, בין אם השינוי חל בישראל ובין אם בחו"ל.

**3. זיכוי מס זר לחבר בני אדם**

ההוראות העיקריות למתן זיכוי בגין מסי חוץ לחבר בני אדם תושב ישראל מרוכזות בסעיף 203 לפקודה. המנגנון הוא דו שלבי ומורכב מחלוקת ההכנסה ל"סלים" וקביעת תקרת זיכוי לכל "סל".



### 3.1 עקרונות לזיכוי מס זר אצל חבר בני אדם – סעיף 203(א) לפקודה

הוראות סעיף 203(א) לפקודה קובעות את המנגנון של מתן זיכוי בגין מסי חוץ לחבר בני אדם תושב ישראל. המנגנון הוא חלוקת ההכנסות ל"סלים", וקביעת תקרה לזיכוי בכל "סל".

חלוקת ההכנסה לסלים נעשית על ידי שימוש במונח "הכנסות חוץ ממקור פלוני" – כפי שתואר בסעיף 2.1 לחוזר זה. לכל "סל" תקבע תקרת הזיכוי: סכום מס החברות שבו חייב חבר בני האדם בשל ההכנסות באותו "סל". מכאן שתקרת הזיכוי היא סכום המס החל בישראל על הכנסות החוץ מאותו מקור (מאותו "סל").

ראה דוגמא בנספח א'.

במידה ומסי החוץ בשל ההכנסות ב"סל" גבוהים מתקרת הזיכוי, לא יינתן זיכוי בגין עודף המס הזר כנגד הכנסות מ"סלים" אחרים. חבר בני האדם זכאי להעביר את עודף הזיכוי לשנים הבאות, בכפוף להוראות סעיף 205א לפקודה (ראה סעיף 5 לחוזר זה).

### 3.2 זיכוי עקיף לדיבידנד שמקורו מחוץ לישראל – סעיפים 203(ב), (ג) ו- 126 לפקודה

זיכוי עקיף הינו זיכוי הניתן בגין המס ששולם על ההכנסה ממנה חולק דיבידנד. ישנן אמנות, עליהן חתומה מדינת ישראל, בהן קיימת הוראה למתן זיכוי עקיף. עד לתיקון 132 לפקודה הוגבל הזיכוי העקיף רק למקרים אלו.

תיקון 132 לפקודה העניק זכות לקבלת זיכוי עקיף, לפי בקשת חבר בני האדם, במקרים מסויימים גם בהיעדר הוראת אמנה המחייבת זאת.

זיכוי עקיף יינתן לחבר בני אדם שקיבל דיבידנד מחבר בני אדם **תושב חוץ**. הזיכוי יאפשר קיזוז של מס ששולם בחו"ל על הכנסות חבר בני האדם שחילק את הדיבידנד, כנגד מס שיוטל בישראל על הדיבידנד.

דוגמא :

לחברה זרה הכנסה בסך 1,000 ₪.  
 מס החברות שהוטל באותה מדינה זרה הוא 150 ₪.  
 סכום הדיבידנד המחולק הוא 850 ₪.  
 הנחה : לא קיים ניכוי מס במקור בגין חלוקת דיבידנד באותה מדינה.  
 במקרה זה, הסכום בסך 150 ₪ הוא נשוא הזיכוי העקיף.

חישוב המס בישראל :

850 + 150 =	1,000	(ה"דיבידנד המגולם")	הכנסה מדיבידנד(בגובה ה"דיבידנד המגולם")
	36%		שיעור מס בישראל
	<hr/>	360	חיוב במס בישראל
	(150)		זיכוי עקיף
	<hr/>	<u>210</u> ₪	מס לתשלום בישראל

3.2.1 זיכוי עקיף יינתן לאחד מאלה :

1. מי שזכאי לכך על פי הוראת אמנה.
2. חברה שביקשה זיכוי עקיף ("החברה הנישומה" כהגדרתה בסעיף 126(ג) לפקודה), אם קיבלה דיבידנד מחברה בה היא מחזיקה ב- 25% או יותר מאמצעי השליטה. אמצעי שליטה – כהגדרתם בסעיף 75 לפקודה. יודגש כי מדובר בהחזקה של 25% או יותר בכל אחד מאמצעי השליטה המפורטים בסעיף 75 לפקודה.

3.2.2 ההכנסה מדיבידנד – הדיבידנד המגולם

בחישוב ההכנסה במצב בו ניתן זיכוי עקיף, ההכנסה מדיבידנד שתחוייב במס בישראל תהיה בגובה הדיבידנד המגולם. הדיבידנד המגולם הוא סכום הדיבידנד שנתקבל, בתוספת המס שנוכה ממנו במקור (אם נוכה), ובתוספת המס ששולם על ההכנסה ממנה חולק הדיבידנד.

לחישוב המס ששולם על ההכנסה ממנה חולק הדיבידנד יש לקחת בחשבון גם מס ששולם על ידי "חברת נכדה", המוחזקת בשיעור של 50% לפחות על ידי "חברת הבת", על ההכנסה ממנה חולק הדיבידנד (לשם פשטות נכנה אותן "חברת בת" ו"חברה נכדה"). הכוונה היא למקרה בו "החברה הנכדה" מחלקת דיבידנד ל"חברה הבת" וזו מחלקת את הדיבידנד לחברה הנישומה (או לחברה הזכאית לכך לפי אמנה).

### 3.2.3 שיעור המס החל על הדיבידנד המגולם

שיעור המס החל על הדיבידנד המגולם הוא שיעור המס הקבוע בסעיף 126(א) לפקודה, דהיינו 36%.

### 3.2.4 גובה הזיכוי בגין הדיבידנד

הזיכוי שיינתן בגין הדיבידנד יהיה בגובה מסי החוץ המוטלים במישרין ובעקיפין על הדיבידנד.

**מסי החוץ המוטלים במישרין על הדיבידנד** – מס ששולם בחו"ל בגין חלוקת הדיבידנד לחברה הנישומה (או לחברה הזכאית לכך לפי אמנה), כולל מס שנוכה במקור בגין חלוקת הדיבידנד.

**מסי החוץ המוטלים בעקיפין** – מס ששולם על ההכנסה ממנה חולק הדיבידנד (כולל מס ששולם על ידי "חברה נכדה" כפי שתואר בסעיף 3.2.2 לעיל).

כלל הזיכוי לא יעלה על המס החל בישראל על הדיבידנד.

עודף זיכוי במקרה זה לא יועבר לשנים הבאות (לפי סעיף 126(ה) לפקודה - לא יחולו על עודף זה הוראות סעיף 205א לפקודה).

ראה דוגמא בנספח ב'.

#### 4. זיכוי מס זר ליחיד

##### 4.1 תקרה לזיכוי מס זר אצל יחיד – סעיף 204 לפקודה

הוראות סעיף 204 לפקודה קובעות מנגנון של מתן זיכוי בגין מסי חוץ ליחיד תושב ישראל. בדומה למנגנון הקיים בחבר בני אדם, גם אצל יחיד המנגנון כולל חלוקת ההכנסות ל"סלים" לפי מקורות ההכנסה, וקביעת תקרה לזיכוי בכל "סל". קביעת תקרה לזיכוי בגין מס זר מורכבת יותר לגבי יחיד, מכיוון שהתקרה מחושבת לפי המס החל בישראל על ההכנסות באותו "סל" ושיעור המס החל על יחיד אינו קבוע אלא מחושב על רוב הכנסותיו בשיעורים משתנים לפי מדרגות הכנסה.

החוק מבדיל לעניין תקרת הזיכוי בין הכנסות חוץ רגילות לבין הכנסות חוץ החייבות במס בשיעור מס מיוחד בישראל.

##### 4.1.1 תקרה במקרה של הכנסות חוץ רגילות

**הכנסה רגילה** היא הכנסה חייבת עליה מוטל בישראל מס לפי השיעורים הקבועים בסעיף 121 לפקודה (לפי מדרגות הכנסה).

**תקרת הזיכוי** בגין הכנסות חוץ רגילות ב"סל", מוגדרת בסעיף 204(ג) כמכפלה הבאה:

תקרת הזיכוי = יחס ההכנסה X מס הכנסה על כלל ההכנסה הרגילה

**מס הכנסה על כלל ההכנסה הרגילה** - מס ההכנסה החל בישראל על כלל הכנסתו הרגילה של היחיד, לפני מתן זיכוי בגין מס זר. הכוונה למס לאחר הזיכויים האישיים ליחיד (כגון: זיכוי תושב, זיכוי נסיעה לעבודה).

**כלל ההכנסה הרגילה** - כל הכנסתו הרגילה של היחיד, כולל הכנסתו הרגילה מחו"ל.

יחס ההכנסה מוגדר אף הוא בסעיף 204(ג) כיחס הבא:

$$\text{יחס ההכנסה} = \frac{\text{הכנסות חוץ רגילות ב"סל"}}{\text{כלל ההכנסה הרגילה}}$$

מכאן שתקרת הזיכוי להכנסה הרגילה ב"סל" תהיה:

$$\text{תקרת הזיכוי} = \text{מס הכנסה על כלל ההכנסה הרגילה} \times \frac{\text{הכנסות חוץ רגילות ב"סל"}{\text{כלל ההכנסה הרגילה}}$$

במידה ומסי החוץ על ההכנסות הרגילות ב"סל" גבוהים ממס ההכנסה שבו חייב היחיד בשל אותן הכנסות, אין אפשרות קיזוז עם "סלים" אחרים. היחיד זכאי להעבירם לשנים הבאות בכפוף להוראות סעיף 205א לפקודה (ראה סעיף 5 לחוזר זה).

4.1.2 תקרת זיכוי בשל הכנסות חוץ החייבות במס בשיעור מס מיוחד  
**שיעור מס מיוחד** הוא שיעור מס החל בישראל, השונה משיעור המס הקבוע לפי סעיף 121 לפקודה.

ההוראות לתקרה להכנסות החייבות במס בשיעור מס מיוחד (להלן – הכנסות מיוחדות) דומות להוראות לתקרה בחבר בני אדם. התקרה לזיכוי בגין מסי חוץ על ההכנסות המיוחדות בסל מסויים היא סכום המס החל על היחיד בישראל בשל ההכנסות המיוחדות מאותו מקור (באותו "סל").

חישוב התקרה בדרך של סכום המס החל על כל ההכנסות המיוחדות באותו "סל" מאפשר קיזוז עודף זיכוי בין הכנסה מיוחדת אחת לשניה באותו "סל". לא ניתן לקזז עודף זיכוי בין שני "סלים". עודף כזה יועבר לשנים הבאות בכפוף להוראות סעיף 205א לפקודה (ראה סעיף 5 לחוזר זה).

ראה דוגמא בנספח ג'.

#### 4.2 זיכוי בשל מסי חוץ – עובד אצל מעביד מסויים – סעיף 207ג לפקודה

לפי סעיף 4א(א)(4) לפקודה מקום הפקת הכנסה מעבודה הוא מקום ביצוע העבודה. הוראות סעיף 4א(ב)(1) לפקודה יוצרות חריג לכלל זה: כאשר המעביד הוא אחד הגופים המפורטים בפסקה (א)(4) להגדרת "תושב ישראל" בסעיף 1 לפקודה ויחסי העבודה החלו כאשר העובד היה תושב ישראל, יראו את מקום הפקת ההכנסה בישראל. המעבידים בהם מדובר הם מדינת ישראל, רשות מקומית בישראל, הסוכנות היהודית בישראל, הקרן הקיימת לישראל, קרן היסוד - המגבית המיוחדת לישראל, חברה ממשלתית, רשות ממלכתית או תאגיד שהוקם לפי חוק.

עובד העובד מחוץ לישראל אצל אחד הגופים שפורטו לעיל, יכול שיהיה חייב במס במדינה בה הוא עובד. החיוב במס בחו"ל במקרה זה הוא כחיוב במדינת מקור, מכיוון שהמדינה הזרה רואה את עצמה כמדינה בה הופקה ההכנסה. מאידך, הכנסתו של עובד זה אינה "הכנסת חוץ" כהגדרתה בסעיף 199 לפקודה, שהרי לפי סעיף 4א(ב)(1) לפקודה ההכנסה הופקה בישראל. מכיוון שכך, העובד אינו זכאי, לכאורה, לקבל זיכוי בגין המס ששילם מחוץ לישראל על הכנסתו כאמור. כך נוצר מצב בו חל על העובד כפל מס.

פתרון למצב זה נמצא בסעיף 207ג לפקודה. לפי הוראות סעיף זה, יחיד שמקום הפקת הכנסתו נקבע בישראל רק בשל הוראות סעיף 4א(ב)(1) לפקודה, יראו את הכנסתו זו כ"הכנסת חוץ" ואת המסים ששולמו לרשויות המס של מדינת חוץ בשל אותה הכנסה כ"מסי חוץ". מכאן שבחישוב המס בו חייב יחיד זה בישראל על הכנסה כאמור, הוא יקבל זיכוי בגין המס ששילם מחוץ לישראל בשל אותה הכנסה.

## 5. עודף זיכוי בגין מס זר בשנת המס – סעיף 205א לפקודה

סעיף 205א לפקודה מקנה לנישום את הזכות לנצל עודף זיכוי שנוצר לו בגין מס זר בהתאם לכללים מיוחדים.

### 5.1 סעיף 205א(א) לפקודה

עודף זיכוי מוגדר כסכום מסי החוץ ששולמו בשל הכנסות חוץ ממקור פלוני בניכוי סכום הזיכוי הניתן בשלהן כנגד מסי ישראל (כשהוא חיובי). מסי חוץ ששולמו בגין הכנסה הפטורה בישראל, מסים שהנישום התנדב לשלם בחו"ל וכן מסי חוץ שהנישום ויתר על זיכוי בגינם, אינם נחשבים לעודף זיכוי.

כמו כן, על עודף זיכוי שנוצר כתוצאה מזיכוי בגין מס ששולם על ידי חבר בני אדם שחילק דיבידנד, לא יחולו הוראות סעיף 205א לפקודה. המשמעות היא שעודף זיכוי כאמור לא יועבר לשנים הבאות (ההוראות מצויות בסעיף 126(ה) לפקודה).

עודף הזיכוי יופחת מהמס שהנישום יהא חייב בו :

- א. בשל הכנסות שיופקו מחוץ לישראל מאותו המקור.
- ב. בחמש השנים הבאות בזו אחר זו.
- ג. כשהוא מתואם למדד.

### א. קיזוז כנגד מס בשל הכנסות שיופקו מחוץ לישראל מאותו מקור

עודף הזיכוי יופחת ממס החל על הכנסות חוץ מאותו מקור, דהיינו עפ"י החלוקה למקורות (ל"סלים") כפי שצויין בסעיף 2.1 לחוזר זה. כך למשל, עודף זיכוי בגין הכנסות מעסק שהופקו בחו"ל, ינוצל כנגד מס שהנישום יהיה חייב בו בשנים הבאות בשל הכנסה מעסק שתופק בחו"ל (אותו עסק או עסק אחר).

בנוסף ראוי להדגיש, כי קיזוז עודף הזיכוי יתבצע אך ורק כנגד חיוב במס בשל הכנסות חוץ ולא כנגד חיוב במס בשל הכנסות שיופקו בישראל.

### ב. העברת עודף הזיכוי לשנים הבאות

קיצוץ עודף הזיכוי יתבצע בחמש השנים הבאות לאחר השנה בה הוא נוצר, בזו אחר זו (אם ניתן לקצוץ את עודף הזיכוי בשנה מסויימת, לא ניתן יהיה להעבירו לקיצוץ לשנים הבאות).

כך למשל, עודף זיכוי שנוצר בשנת המס 2003 ניתן לקצוץ עד תום שנת המס 2008. עודף הזיכוי "נוצר" בשנה בה חל החיוב בישראל בגין ההכנסה בחו"ל ולא בשנה בה חויבה ההכנסה במס בחו"ל.

סדר הקיצוץ יקבע לפי כלל פיפ"ו (FIFO) – ראשית יקוצו עודף הזיכוי ה"ישן יותר" באותו "סל" (סדר זה עדיף לנישומים).

### ג. תאום עודף הזיכוי

עודף הזיכוי יקוצו, כשהוא מתואם לפי שיעור עליית המדד מתום שנת המס שבה נוצר עד לתום שנת המס שבה הופחת.

בכל מקרה, הפחתת עודף הזיכוי כאמור תיעשה בכפוף להוראות חלק י' פרק שלישי לפקודה, בשינויים המחויבים. כלומר: כל אותן הוראות, תנאים ומגבלות החלים במתן זיכוי בגין מס זר, יחולו גם בעת ניצול עודף הזיכוי כאמור בשנים הבאות. כך למשל, כאשר ינוצל עודף הזיכוי בשנים הבאות, לא יינתן זיכוי העולה על סכום המס החל בישראל על אותה הכנסה באותה שנת מס. (עפ"י הוראות סעיפים 203(א) ו- 204 לפי העניין).

בנוסף ראוי להדגיש, כי קיצוץ עודף הזיכוי הינו "אישי" (בידי חבר בני אדם או יחיד) ואינו ניתן להעברה/ להסבה לאחר. אין להתיר קיצוץ עודף הזיכוי של נישום אחד כנגד חיוב במס של נישום אחר.

### 5.2 סעיף 205א(ב) לפקודה

הסעיף מתייחס למצב בו נוצר עודף זיכוי בשל קיצוץ הפסד שמקורו בהכנסות חוץ ממקור פלוני, כנגד הכנסות חוץ ממקור פלוני אחר.

במצב זה, קיצוץ עודף הזיכוי יתבצע במנגנון דומה למנגנון הקבוע בסעיף 205א(א) לפקודה. בנוסף, ניתן יהיה לנצל את עודף הזיכוי שנוצר מהכנסה ממקור פלוני בשל קיצוץ ההפסד גם כדי להפחית את המס על הכנסות מהמקור בו נוצר ההפסד שקוצו.



במילים אחרות, ה"סל" בו נוצר ההפסד "נפתח" לקיזוז עודף הזיכוי שנוצר ב"סל" שהכנסתו קוזה מול אותו הפסד, בחמש השנים הבאות, עד לגובה עודף הזיכוי שנוצר בשל קיזוז אותו הפסד.

דוגמא: (כל הסכומים בש"ח)

לחבר בני אדם תושב ישראל הכנסות לשנת 2003 כדלקמן:

הפסד מדמי שכירות מחו"ל ₪ (60,000)

הכנסות פסיביות מתמלוגים מחו"ל ₪ 100,000 (שיעור מס בחו"ל 40%)

לחבר הכנסות מדמי שכירות מחו"ל בשנת 2005 בסך 70,000 ₪ (שיעור מס בחו"ל 30%)

מדדים: 11/2003 - 100

11/2005 - 150

שנת מס 2003:

100,000 הכנסות פסיביות מתמלוגים מחו"ל

קיזוז הפסד מדמי שכירות מחו"ל לפי

(60,000) סעיף 29 לפקודה

40,000 יתרת הכנסה פסיבית מתמלוגים מחו"ל

40,000 x 36% = 14,400 מס בישראל

\*(14,400) זיכוי בגין מסי חוץ

- 0 - מס בישראל

\* מסי חוץ בסך 40,000 ₪ (על הכנסה פסיבית מתמלוגים). תקרת הזיכוי היא 14,400 ₪ (לפי סעיף 203(א) לפקודה).

עודף זיכוי 25,600 ₪ = 40,000 - 14,400

לולא קוזז ההפסד, היתה תקרת הזיכוי 36,000 ₪ (= 100,000 X 36%). מכאן שבחמש השנים הבאות ניתן יהיה לקזז עודף זיכוי בסך 21,600 ₪ (= 36,000 - 14,400), מתוך עודף הזיכוי בסך 25,600 ₪, גם כנגד המס בגין הכנסות חוץ מדמי שכירות. יתרת עודף הזיכוי בסך 4,000 ₪ (= 25,000 - 21,600) תקוזז בחמש השנים הבאות רק כנגד המס בגין הכנסות חוץ מתמלוגים.

שנת מס 2005:

70,000	הכנסה מדמי שכירות מחו"ל
70,000 X 36% = 25,200	מס בישראל
*(25,200)	זיכוי בגין מסי חוץ
<u>- 0 -</u>	מס בישראל

21,600	X	$\frac{150}{100}$	=	32,400	* עודף זיכוי מתואם מועבר משנת 2003
				(25,200)	תקרת זיכוי לפי ס' 203(א)
				<u>7,200</u>	עודף זיכוי מועבר לשנים הבאות (הניתן לקיזוז גם כנגד המס בגין הכנסות מדמי שכירות)

לחבר בני האדם נותר להעביר לשנים הבאות את עודף הזיכוי לפי הטבלה הבאה (הסכומים בש"ח):

סכום	ניתן לקזז כנגד המס בגין הכנסה מדמי שכירות	ניתן לקזז כנגד המס בגין הכנסה מתמלוגים
<sup>(1)</sup> 7,200	כן	כן
<sup>(2)</sup> 4,000	לא	כן
<sup>(1),(3)</sup> 21,000	כן	לא

- (1) הסכום יתואם מתום שנת המס 2005 ועד לתום שנת המס בה יקוזז.
- (2) הסכום יתואם מתום שנת המס 2003 ועד לתום שנת המס בה יקוזז.
- (3) המס בחו"ל על ההכנסות מדמי שכירות בשנת 2005:

$$70,000 \times 30\% = 21,000 \text{ ₪}$$

## 6. הוראות זיכוי במקרים מיוחדים

בסעיפים 207 ו-207א לפקודה הוראות לזיכוי בגין מסי חוץ במקרים מיוחדים בהם מחולקים דיבידנדים עליהם שולם מס בחו"ל.

### 6.1 סעיף 207 לפקודה

סעיף 207 לפקודה לא השתנה בתיקון 132 לפקודה. הסעיף מעניק זכות לקבלת זיכוי עקיף במקרים בהם אמנת מס אינה מאפשרת זאת. כיום, תיקון 132 מעניק ממילא זיכוי עקיף לפי בקשת החברה.

### 6.2 סעיף 207א לפקודה

סעיף 207א לפקודה, נועד לתת מענה למצב בו לא מתאפשר מתן זיכוי למי שמקבל דיבידנד מחברה שניכתה במקור מס זר מהדיבידנד. מצב כזה עשוי להיווצר אם החברה מחלקת הדיבידנד נחשבת לתושבת ישראל היות שהשליטה והניהול על עסקיה מבוצעים מישראל. דיבידנד שתחלק חברה כאמור יחשב כהכנסה ממקור ישראלי לפי סעיף 4א לפקודה. זיכוי ניתן רק להכנסה שהופקה בחו"ל ועל כן, לכאורה, לא יינתן זיכוי בגין המס הזר.

#### 6.2.1 מקבל הדיבידנד הינו יחיד תושב ישראל

בכדי לאפשר זיכוי בגין מס זר ששולם על דיבידנד שקיבל יחיד, קובע סעיף 207א(ב) לפקודה במפורש כי בגין מס זר שנוכה במקור מהדיבידנד בחו"ל זכאי היחיד לזיכוי כנגד המס הישראלי על אותו דיבידנד. זאת למרות, שכאמור, מקור הדיבידנד – בישראל.

על זיכוי כאמור יחולו הוראות חלק י' פרק שלישי לפקודה (כגון: התקרה, עודף זיכוי).

#### 6.2.2 מקבל הדיבידנד הינו חבר בני אדם תושב ישראל

לגבי דיבידנד שמקבל חבר בני אדם לא יינתן זיכוי כפי שניתן ליחיד (סעיף 6.2.1 לעיל). זאת משום שהחברה הישראלית מקבלת הדיבידנד לא תשלם בפועל מס בישראל בהתאם לסעיף 126 לפקודה, כמוסבר להלן:

בהגדרת "תושב ישראל" לגבי חבר בני אדם בסעיף 1 לפקודה, בפסקה (2), נאמר כי חבר בני אדם שהשליטה על עסקיו וניהולם מופעלים בישראל הוא תושב ישראל.

בנוסף, לפי סעיף 5(5)(ב) לפקודה רואים חברת משלח יד זרה כאילו השליטה על עסקיה וניהולם מופעלים מישראל (לעניין הכנסה לפי אותה פסקה ודיבידנד המחולק ממנה).

חבר בני אדם, הנחשב תושב ישראל רק בשל היות עסקיו נשלטים ומנוהלים בישראל ("החבר האחר" – כפי שהוא מוגדר בסעיף), חייב במס חברות בישראל. על דיבידנד אותו מחלק "החבר האחר" לא ישולם מס:

א. דיבידנד שחולק מהכנסות שמקום הפקתן בישראל  
על דיבידנד כאמור לא יחול חיוב במס בהתאם להוראות סעיף 126(ב) לפקודה.

ב. דיבידנד שחולק מהכנסות שמקום הפקתן מחוץ לישראל  
ככלל, על דיבידנד כאמור יחול חיוב במס בשיעור 25% לפי סעיף 126(ג) לפקודה. במקביל, החבר מקבל הדיבידנד יהיה זכאי לזיכוי בגין מס החברות הישראלי שבו חויב "החבר האחר" בהתאם להוראות סעיף 126(ד) לפקודה. התוצאה תהיה שלא ישולם מס על הדיבידנד על ידי מקבל הדיבידנד.

בנסיבות אלו, לפי הוראות סעיף 207א לפקודה ניתן לחברה מחלקת הדיבידנד ("החבר האחר") זיכוי בגין המס הזר אשר נוכה במקור מהדיבידנד. הזיכוי ניתן כנגד מס החברות החל בישראל על "החבר האחר".

זהו מצב חריג בו ניתן זיכוי בגין מס שחל על חבר בני אדם אחד (החברה מקבלת הדיבידנד ממנה נוכה מס במקור) כנגד הכנסה אחרת של חברה אחרת (הכנסות של החבר האחר).

סכום הזיכוי כאמור לא יעלה על מס החברות החל על החבר האחר באותה שנת מס. עודף זיכוי שלא נוצל, ניתן יהיה לנצלו בחמש השנים הבאות, בזו אחר זו, כנגד מס החברות שיוטל על החבר האחר באותן שנים.

ראה דוגמא בנספח ד'.

## **7. כלל תפיסת ההכנסה ב"עסק נשלט"**

במקרה בו קיזז תושב ישראל הפסד מעסק נשלט (עסק מחוץ לישראל שהשליטה בו וניהולו מופעלים בישראל – ראה חוזר מספר 18/2002) כנגד הכנסה בישראל, לא יינתן לו זיכוי על הכנסה חייבת מעסק מחוץ לישראל בשנתיים שקדמו לשנה בה קוזז הפסד ובחמש השנים שלאחריה, בזו אחר זו, עד לגובה הפסד שקוזז.

כלל זה, המכונה "כלל התפיסה מחדש", הועבר במסגרת תיקון לתיקון 132 לפקודה מסעיף 29(ו) לפקודה לסעיף 207 בחלק י' פרק שלישי לפקודה – הוא פרק הזיכויים.

מדובר בהוראה השוללת זיכוי בגין מסי חוץ. יש להדגיש כי:

- שלילת הזיכוי בגין מסי חוץ היא לגבי מס ששולם בחו"ל על הכנסות מעסק כלשהו בחו"ל, לאו דווקא העסק ממנו נבע הפסד.
- הזיכוי ישלל ממס על הכנסה חייבת עד לגובה הפסד שקוזז. מכאן שההשוואה היא ברמה של הכנסה כנגד הפסד (ולא ברמה של זיכוי כנגד מס).

דוגמאות ליישום כלל תפיסת ההכנסה הופיעו בחוזר מספר 18/2002.

**8. ויתור על זיכוי**

סעיף 208 לפקודה מקנה לנישום זכות לוותר על הזיכוי בגין מסי חוץ המוקנה לו עפ"י הוראות חלק י' פרק שלישי לפקודה.

בשונה מנוסח הסעיף טרם תיקון 132, מוקנית הזכות האמורה לגבי זיכוי בגין מסי חוץ באופן כללי, ולא רק לגבי זיכוי המוקנה עפ"י האמנה הרלוונטית.

במסגרת תיקון 132 הוספה הוראה לפיה, אם ביקש אדם שלא יינתן לו זיכוי בגין מסי חוץ בשנת המס, לא יחולו הוראות סעיף 205א, כלומר, הזיכוי בגין מסי חוץ לא יינתן בשנת המס ולא יועבר לשנים הבאות. המשמעות היא, שהויתור על הזיכוי הוא מוחלט וסופי.

**9. טעות בחישוב הזיכוי**

סעיף 210 לפקודה קובע כי אם נמצא שסכום הזיכוי נקבע ביתר או בחסר – בעקבות שינוי שחל בסכום המס המשתלם בישראל או בחו"ל, או בעקבות הוראות סעיף 207ד לפקודה – כל חיקוק המגביל את הזמן לעריכת שומה או לתביעת הקלה לא יחול על השומה, בתנאי שנערכה לא יאוחר מתום שנתיים לאחר השומות, השינויים או ההחלטות, בארץ או בחו"ל, שהשפיעו על גובה הזיכוי.

לדוגמא: נישום קיים הליכים משפטיים בבריטניה על גובה המס שנקבע לו ועד שניתן בעניינו פסק דין סופי שקבע את גובה המס הבריטי, חלה, לכאורה, התיישנות על השומות בישראל.

לפי הוראות סעיף 210 לפקודה, לא תחול התיישנות במקרה זה וניתן יהיה לתקן את שומות הנישום בישראל ואת סכום הזיכוי בגין מס זר לו הוא זכאי, תוך שנתיים ממועד פסק הדין.

**ב ב ר כ ה ,**

**נציבות מס הכנסה ומיסוי מקרקעין**